

Apokalyptičtí, přesto vtipní Budovatelé říše Borise Viana

Třetí titul letošního Roku něčím tragikomického přivádí na jeviště Komorní scény Aréna další z velkých jmen světové literatury. Tentokrát dramaturgie divadla představí apokalyptickou hru jedné z legend francouzského moderního umění, Borise Viana.

Život **Borisi Vianovi (1920-1959)** nevyměřil příliš času, nicméně ten, který měl k dispozici, využil opravdu intenzivně. Nejprve vystudoval techniku a stal se inženýrem hutnictví, aby následně tři roky (1943-46) strávil ve Francouzském normalizačním ústavu. Pobyt v této instituci ho jen utvrdil v jeho odporu k byrokracii a ve sklonech k anarchii. Přirozeně se tedy posléze obrátil ke světu hudby, recese, provokací a mystifikací a stal se jednou z výrazných postav intelektuální čtvrti Saint-Germain-des-Prés. Byl prozaikem, novinářem, jazzovým hudebníkem, dramatikem, písničkářem, hercem, malířem a scenáristou. Udržoval kontakty s filozofy a literáty od Sartra po Ionesca, nejbližší měl ale k Alfredu Jarrymu. Proto se od roku 1952 stal členem Patafyzického kolegia, což byla společnost, která v duchu díla A. Jarryho zesměšňovala měšťáckou omezenost a lidskou hloupost. Při obraně zdravého rozumu a upřímného citu používal nejen ironii, cynismus a lehkou dekadenci, ale i provokaci a mystifikaci. A **Budovatelé říše (1957)** jsou toho dokladem.

V Budovatelích říše Vian předstupuje před diváky s tragikomickou apokalypsou jedné středostavovské rodiny, reprezentující však celé lidstvo a jeho do sebe zahleděnou malost.

Spořádaná rodinka, ztělesňující metafyzický strach ze smrti, prchá před tajemným Hlukem do stále vyšších pater domu. Tam však nachází vždy o něco menší a stísněnější bytový prostor. Přesto rodiče ujišťují svou dceru, že i nadále žijí v blahobytu, přinejmenším ve srovnání s těmi druhými, kteří takovéto štěstí nemají. Minulost a vzpomínky na vše hezké se snaží vytěsnit z paměti, zato veškerou zlost a frustraci si vybíjejí na zvláštní postavičce jménem Schmürz, která jim slouží jako fackovací panák.

Postavy marní čas banálními rozhovory, z nichž v kontextu věčného, ale bezcílného lidského úniku před sebou samými, mrazí. Život bez duchovní perspektivy, onu ubohou existenci ze dne na den, přijímají jako svůj nevyhnutelný osud, přičemž považují za lepší raději zapomenout, než se duchovně povznést. A na tomto půdorysu se rozehrává působivé podobenství o konci naší „prosperující“ společnosti.

„Na jevišti je nepřetržitě přítomen důkaz nesmrtelnosti a současně postavy trpí fatální absencí Ducha. Jsou to lidé, kteří se potýkají jen s tím, co je teď a tady. Cokoliv bylo hezké, vytěsníme, protože když zapomeneme na hezké věci, tak nám nebude vadit, že dnes se nám žije zle. Jde o pouhou logickou analýzu současnosti, která tu současnost ani nepotřebuje. Hra končí střetem člověka s tím, co ho odjakživa přesahovalo, jen on si to nikdy nechtěl připustit. A tváří v tvář nesmrtelnosti zhodnotí, že život mohl být zcela jiný...“ říká režisér Vojtěch Štěpánek.

Přesto jsou Budovatelé říše hrou vtipnou a divácky atraktivní. To díky autorově ironii, bohaté obrazotvornosti a mistrovskému zacházení se slovy.

Budovatele říše napsal autor těsně před svou smrtí, a je v nich patrný vliv Eugène Ionesca, jednoho ze zakladatelů žánru absurdního dramatu.

„Je to Vianovo mistrovské dílo slov. Opět vytvořil svět, který až mrazivě zrcadlí ten náš. Vše zlé je v jádru tvořeno z pozitivních až ušlechtilých pohnutek. Když máme o někoho takový strach, že mu lžeme do očí, i když ho ta lež třeba zahubí. Pro ty, kteří mají Viana rádi, je to Vian, kterého ještě nikdo pořádně neviděl – neuvědomuji si totiž, že by tuhle hru u nás někdo dělal. Budovatelé říše jsou jednou z posledních věcí, kterou Vian před svou smrtí napsal. A vzhledem k tomu, že umřel mlád, můžeme se tedy domnívat, že jde o jeho vrcholné dílo,“ doplňuje režisér Vojtěch Štěpánek.

Režisérem inscenace je **Vojtěch Štěpánek** (1984), zcela nové jméno v rámci ostravského divadelního života. Tento mladý režisér v Aréně i v Ostravě pracuje poprvé, jeho domovskou scénou je pražské Divadlo Komédie, kde působí jako ředitel, režisér a herec.

V inscenaci se v roli Otce představí Vladislav Georgiev, jeho ženu hraje Alena Sasínová-Polarczyk a dceru Zuzana Truplová. Tajemnou postavu Schmürze ztvární Šimon Krupa, služku Tereza Cisovská a souseda Albert Čuba.

Na jevišti zazní překlad Jana Tomka, scéna a kostýmy jsou dílem stálého spolupracovníka KSA, scénografa Milana Davida.

Premiéra se odehraje v sobotu 19. března 2016 v 18:30 hodin.

Alice Taussiková, PR KSA